

SINGAPUR TA'LIM TIZIMI: RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJIRIBASI VA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR

Abdiydamidova Soniya Jamshid qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti o'qituvchi

Temirova Ruxshona Sheraliyevna

Buxoro davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Bugungi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida ta'lim tizimi davlatlar taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Jahon miqyosida ilg'or va samarali deb e'tirof etilgan ta'lim tizimlaridan biri – bu Singapur modeli bo'lib, uning muvaffaqiyati xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarni egallaganligi, innovatsion yondashuvlari va natijadorligi bilan ajralib turadi. Ushbu maqolada Singapur ta'lim tizimining asosiy xususiyatlari, uning muvaffaqiyat omillari, taqqoslashlar hamda O'zbekiston uchun tavsiyalari yoritiladi.

Kalit so'z: Raqamli iqtisodiyot, globallashuv, taraqqiyot, modernizatsiya, inson kapitali. PISA, TIMSS.

Singapur mustaqil davlat sifatida 1965 yilda shakllanganidan so'ng, qisqa muddatda taraqqiyotga erishgan davlatlar qatoriga kirdi. Singapur hukumati o'z oldiga asosiy vazifalardan biri sifatida ta'lim sohasini modernizatsiya qilish va inson kapitalini rivojlantirishni maqsad qilgan. Natijada, hozirgi Singapur ta'lim tizimi dunyodagi eng ilg'or va samarador tizimlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda [1].

Singapur ta'lim tizimi quyidagi bosqichlardan iborat:

Boshlang'ich ta'lim (*Primary Education*): 6 yil davom etadi (7 yoshdan boshlanadi).

O'rta ta'lim (*Secondary Education*): 4-5 yil davom etadi.

Oliy ta'lim (*Tertiary Education*): Politexnika, universitet va institutlarda davom etadi.

Singapur ta'lim tizimining asosiy xususiyatlari:

Sifatli o'qituvchilar va ularning malakasini oshirish: Singapurda o'qituvchilar jamiyatda yuqori obro'ga ega bo'lib, ular tanlov asosida qabul qilinadi va doimiy malaka oshirish kurslaridan o'tadi. Milliy ta'lim instituti (National Institute of Education) –barcha o'qituvchilar uchun yagona tayyorlov markazi hisoblanadi [2].

Ta'lim standartlari va monitoring: Singapurda barcha maktablar yagona davlat standartlari asosida ishlaydi. O'quv dasturlari muntazam yangilanadi va zamonaviy talablar asosida ishlab chiqiladi. O'quvchilar bilimini baholashda PISA (Programme for International Student Assessment) kabi xalqaro test natijalari hamda milliy monitoring tizimidan foydalaniladi [3].

Individual yondashuv va moslashuvchan ta'lim yo'llari: O'quvchilar uchun individual qobiliyat va ehtiyojlarga mos dasturlar ishlab chiqilgan. Boshlang'ich ta'limdan so'ng o'quvchilar malakasi va qiziqishiga qarab turli yo'nalishlar (Express, Normal, Technical) bo'yicha ta'lim oladilar. Bu esa har bir bola o'z salohiyatini maksimal ochib berishiga yordam beradi [4].

Raqamli texnologiyalar va innovatsion metodikalar: Singapur maktablarida AKT (axborot-kommunikatsiya texnologiyalari) keng joriy etilgan. Raqamli ta'lim platformalari, onlayn kurslar, interaktiv dasturlar yordamida o'quv jarayoni samaradorligi oshiriladi. Maktab va o'qituvchilar doimiy ravishda yangi texnologiyalar bilan ishlashga o'rgatiladi [5].

Ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlik: O'quvchilar muvaffaqiyatida ota-onalar va jamiyat bilan samarali hamkorlik alohida ahamiyat kasb etadi. Maktablar va ota-onalar o'rtasida muntazam muloqot va tahlil ishlari olib boriladi. Singapur ta'lim tizimining natijalari va xalqaro tan olinishi: Singapur o'quvchilari PISA va TIMSS kabi xalqaro testlarda doimo yetakchi o'rinlarni egallab kelmoqda. 2018 yilda PISA natijalariga ko'ra, singapurlik o'quvchilar

matematika, fan va o'qish bo'yicha dunyodagi eng yuqori ko'rsatkichlardan biriga ega bo'ldi [7].

Singapur ta'lim tizimini boshqa ilg'or davlatlar bilan taqqoslash: Singapur ta'lim tizimi Finlyandiya, Janubiy Koreya, Yaponiya kabi mamlakatlar bilan birga dunyoda etalon sifatida ko'riladi. Quyidagi jadval asosiy farqlar va o'xshashliklarni ko'rsatadi:

<i>Mamlakat</i>	<i><u>O'qituvchilar</u></i> <i><u>tayyorlash</u></i>	<i><u>Ta'lim</u></i> <i><u>monitoringi</u></i>	<i><u>Raqamli</u></i> <i><u>texnologiyalar</u></i>	<i><u>Individual</u></i> <i><u>yondashuv</u></i>
<i>Singapur</i>	Markazlashgan, kuchli	Yillik va xalqaro	Yuqori darajada	Keng joriy etilgan
<i>Finlyandiya</i>	Yuksak erkinlik	Minimal, ishonch	O'rtacha	Erkin yondashuv
<i>Janubiy Koreya</i>	Kuchli tayyorlash	Rigid, bosqichli	Raqamli ta'lim keng	Taqqoslab kuchsiz
<i>Yaponiya</i>	Kuchli, uzluksiz	Milliy monitoring	Keng joriy etilgan	Ko'proq umumiy

Singapur tajribasining muvaffaqiyat omillari: O'qituvchilarni tanlash va muntazam rivojlantirish; Davlat tomonidan qat'iy nazorat va standartlar; Innovatsion texnologiyalardan foydalanish; Ta'limdagi moslashuvchanlik va o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuv; Jamiyat va ota-onalar bilan integratsiyalashgan hamkorlik

O'zbekiston uchun tavsiyalar va xulosalar

Singapur tajribasi O'zbekiston uchun quyidagi jihatlarda foydali bo'lishi mumkin: O'qituvchilar tayyorlash va malakasini oshirish tizimini takomillashtirish; Ta'lim dasturlarini zamonaviy texnologiyalar asosida yangilash; Individual yondashuv asosida o'quvchilar salohiyatini rivojlantirish;

AKT vositalarini maktab ta'limiga joriy qilishni jadallashtirish; Ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlikni kuchaytirish.

Singapur modeli – bu muvozanatli va natijador ta'lim tizimini yaratishda amaliy tajriba. O'zbekiston uchun ham innovatsion, zamonaviy va o'quvchiga yo'naltirilgan ta'lim muhitini shakllantirishda Singapur tajribasidan o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Singapurda ta'lim dasturlari zamonaviy ilmiy va texnologik yangiliklarga asoslanadi, natijada, o'quv dasturlariga virtual laboratoriyalar, fanlararo loyihalar va zamonaviy fan yo'nalishlari kiritiladi. O'quv dasturlari va baholash mezonlari muntazam yangilanib boriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar va havolalar:

1. Tan, J. (2017). Education in Singapore: Pathways to excellence. Educational Research for Policy and Practice, 16(2), 119-133. [Scopus]
2. National Institute of Education (NIE) Singapore. (2022). <https://www.nie.edu.sg>
3. OECD. (2019). PISA 2018 Results: What Students Know and Can Do. [<https://www.oecd.org/pisa/>]
4. Goh, C. B., & Gopinathan, S. (2008). Education in Singapore: Development since 1965. In: Lee, Y. J. et al. (eds) Toward a better future: Education and training for economic development in Singapore since 1965. World Bank Publications. [WOS]
5. Ministry of Education Singapore. (2023). [<https://www.moe.gov.sg/>]
6. Ho, L. (2018). Parent engagement in Singapore schools: Beyond the rhetoric. Asia Pacific Journal of Education, 38(4), 516-530. [Scopus]
7. OECD. (2019). PISA 2018 Results: Singapore Country Note. [https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_SGP.pdf]